

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	K. Katier	Datum	10 juni 2025
E-mail	k.katier@utrecht.nl	Kenmerk	30332134
Type brief	Actualiteit, voortgangsbrief	Onderwerp	Inzet ter voorkoming van femicide binnen de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid, Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen

Geachte leden van de raad,

De afgelopen jaren is er binnen de gemeenteraad herhaaldelijk aandacht gevraagd voor de aanpak van femicide – de meest extreme vorm van geweld in afhankelijkheidsrelaties. De raad is betrokken en hecht groot belang aan een effectieve, preventieve aanpak. In een eerdere [raadsbrief van 12 november 2024](#) over diverse onderwerpen binnen zorg en welzijn, maatschappelijke opvang en beschermd wonen, heeft u al een beknopt overzicht ontvangen van de Utrechtse inzet. In deze raadsbrief informeren wij u uitgebreider over de maatregelen die worden genomen binnen de bredere aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, met specifieke aandacht voor het voorkomen van femicide.

Femicide is een maatschappelijk probleem. Het is een mensenrecht dat vrouwen beschermd worden om te voorkomen dat zij opzettelijk worden gedood omdat zij vrouw zijn. Zowel landelijk als lokaal is femicide onderdeel van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Femicide wordt gezien als een ernstig en fataal gevolg van vaak langdurig huiselijk geweld. Jaarlijks wordt in Nederland iedere 8 tot 10 dagen een vrouw vermoord, exacte cijfers ontbreken. Dit geweld heeft een grote impact op nabestaanden, de omgeving en het veiligheidsgevoel in de stad.

De bestrijding van huiselijk geweld en femicide richt zich op preventie door gendergelijkheid te bevorderen, maatschappelijke bewustwording te stimuleren en kennis te vergroten van signalen en patronen van partnergeweld. Inmiddels is steeds meer bekend over de rode vlaggen en het patroon van geweld dat vaak voorafgaat aan femicide, waarbij de afhankelijkheid van de vrouw wordt vergroot en haar weerbaarheid wordt ondermijnd. Kennis hiervan helpt bij het doorbreken van het geweldspatroon. Bij de aanpak van huiselijk geweld is een groot aantal partners betrokken waarbij iedereen vanuit eigen expertise en bevoegdheden werkt, met als gezamenlijk doel duurzame veiligheid voor alle betrokkenen. Hierbij werken we samen met professionals binnen veiligheid- en zorgorganisaties in de stad en regio.

1. Signaleren, passende hulp bieden en geweldspatronen doorbreken

In onze stad zetten verschillende partners zich in voor het vroegtijdig signaleren van risicofactoren, het bieden van passende hulp en het doorbreken van geweldspatronen. We werken samen met vele organisaties in de stad en regio en kunnen binnen de aanpak van huiselijk geweld en

Datum 10 juni 2025
Ons kenmerk 30332134

kindermishandeling. Hieronder vermelden we wat we doen in samenwerking met de belangrijkste partners.

Laagdrempelig aanspreekpunt in de wijk

De Buurteams zijn een laagdrempelig aanspreekpunt in de wijk. Zij zijn het primaire aanspreekpunt en vaste gezicht voor mensen die te maken hebben met huiselijk geweld. Binnen elk Buurteam werken specialisten op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Zij bieden ondersteuning op maat bij (signalen van) huiselijk geweld en schakelen aanvullende hulp in wanneer dat nodig is. Veilig Thuis kan het Buurteam inzetten voor het bieden en ondersteunen van huishoudens en gezinnen bij het creëren van duurzame veiligheid. Het Buurteam kijkt naar alle leefgebieden, heeft hiermee oog voor veiligheid én andere problemen die er spelen en mogelijk een oorzaak kunnen zijn van de onveiligheid.

Door de taken en verantwoordelijkheden van de Buurteams staan zij in contact met veel Utrechters. Het Buurteam is alert op signalen van huiselijk geweld bij de gezinnen en huishoudens die zij ondersteunen. Bij signalen van ernstige onveiligheid, waaronder een mogelijk risico op femicide, betrekken Buurteams direct gerichte expertise. Het Buurteam heeft een netwerkgerichte aanpak en werkt nauw samen met Veilig Thuis, politie, de gecertificeerde instellingen, de vrouwenopvang en gespecialiseerde hulpverleningsinstanties. Deze samenwerking zorgt voor een gecoördineerde aanpak en snelle interventies wanneer dat nodig is.

Advies- en meldpunt, kenniscentrum en specialistische ondersteuning

Iedereen kan met vragen of zorgen over huiselijk geweld en kindermishandeling terecht bij Veilig Thuis voor advies en/ of het doen van een melding. Zowel slachtoffers, plegers, omstanders als professionals kunnen (anoniem) advies vragen of een melding doen. Door het bieden van laagdrempelig advies, kan in een vroeg stadium worden gehandeld.

Veilig Thuis heeft specialistische kennis op het gebied van verschillende vormen van partnergeweld (waaronder intieme terreur), kindermishandeling, eengerelateerd geweld en stalking. Ook heeft de organisatie veel kennis van de patronen en rode vlaggen die mogelijk kunnen leiden tot femicide. Veilig Thuis ondersteunt campagnes en initiatieven rondom huiselijk geweld en gendergerelateerd geweld. Bewustwordingsprogramma's helpen slachtoffers en omstanders eerder alarm te slaan bij signalen van ernstig geweld. Daarnaast geeft Veilig Thuis voorlichting en trainingen aan professionals, zoals huisartsen, wijk- en buurtteams, scholen en politie. Hierdoor kunnen deze professionals sneller signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling herkennen en adequaat handelen.

Bij iedere melding voert Veilig Thuis een risicotaxatie uit om te beoordelen hoe groot de dreiging is voor het slachtoffer en de betrokkenen. Ze kijken naar patronen van geweld, eerdere incidenten, de ernst van de dreiging en signalen zoals stalking en controle door de (ex-)partner. Bij een hoog risico op femicide schalen zij direct op naar een crisisinterventie met de politie en andere hulpverleningsinstanties, zoals de vrouwenopvang. Tevens kan Veilig Thuis doorverwijzen naar passende hulpverlening. Veilig Thuis werkt nauw samen met politie, justitie, buurtteams en opvangvoorzieningen. In de meeste, lichte gevallen verwijst Veilig Thuis naar het Buurteam.

Bij een ernstige melding (die mogelijk een acute dreiging vormt) of waar onduidelijkheid is over de ernst van de onveiligheid kan Veilig Thuis een verdiepend onderzoek starten. Via gesprekken met betrokkenen, politie, hulpverleners en andere instanties brengen zij de veiligheidssituatie goed in beeld. Als het nodig is wordt direct actie ondernomen. Het onderzoek kan leiden tot maatregelen zoals een huisverbod voor de pleger, crisisopvang voor het slachtoffer of doorgeleiding naar de Raad voor de Kinderbescherming (jeugdbescherming) als er kinderen zijn die ernstig bedreigd worden in hun ontwikkeling.

Na een melding en onderzoek stelt Veilig Thuis veiligheidsvoorwaarden op. Zij doen dit samen met de betrokkenen en netwerkpartners. Deze voorwaarden variëren van versterking van de situatie van het slachtoffer, agressieregulatie-training voor de pleger tot gezamenlijke afspraken hoe om te gaan met situaties waarin de spanning oploopt. Veilig Thuis monitort de opvolging van deze maatregelen en grijpt in bij nieuwe dreiging.

Utrechtse vrouwenopvang

Moviera is de vrouwenopvang in Utrecht en draagt bij aan het voorkomen van femicide. Dit doen zij door een combinatie van vroegtijdige signalering, directe bescherming, langdurige begeleiding en plegerinterventies. Moviera biedt crisis- en noodopvang, voltijdopvang, ambulante trajecten en ondersteuning bij huiselijk geweld. Naast plekken voor vrouwen en hun kinderen is er ook een aantal bedden voor mannen. Door een samenhangend netwerk van opvang, hulpverlening en netwerksamenwerking proberen de professionals van de vrouwenopvang de vicieuze cirkel van geweld te doorbreken en vrouwen duurzaam te beschermen.

Moviera biedt zowel directe bescherming (verder toegelicht onder punt 2) als verschillende (langdurige) ambulante trajecten. Die kunnen ingezet worden bij (ernstig) partnergeweld. Denk bijvoorbeeld aan Toekomst Zonder Geweld: Een-op-een begeleiding op een veilige locatie voor vrouwen om de cirkel van geweld te doorbreken, te herstellen en herhaald slachtofferschap te voorkomen. Of de Nieuwe Toekomst: Dit project helpt vrouwen uit de opvang om financieel zelfstandig te worden en een nieuw leven op te bouwen, zodat ze niet afhankelijk blijven van (gewelddadige) partners.

Ook richt Moviera zich op de plegeraanpak. Deze aanpak helpt plegers om destructieve patronen te doorbreken. Plegers leren hun agressie te reguleren. Dit alles is erop gericht om herhaling of escalatie van geweld te voorkomen. Door een samenhangend netwerk van opvang, hulpverlening en netwerksamenwerking probeert deze vrouwenopvang de vicieuze cirkel van geweld te doorbreken en vrouwen duurzaam te beschermen.

Mogelijk tijdelijk huisverbod

Als de politie een melding binnenkrijgt waarbij (ook) sprake is van huiselijk geweld, zet zij de melding altijd door naar Veilig Thuis. Als dat nodig is start de politie de procedure tijdelijk huisverbod. Zij doet dit in nauwe samenwerking met Veilig Thuis en gemeente. Een tijdelijk huisverbod kan wenselijk zijn voor de directe veiligheid en om inzicht te krijgen in de achterliggende patronen en de dynamiek van het geweld. Hierdoor kan er passende bescherming en hulpverlening worden geboden voor alle betrokkenen.

2. Huidige inzet ter voorkoming van femicide

Binnen de gemeente en in samenwerking met partners wordt op diverse manieren specifiek ingezet op het voorkomen van femicide, van voorlichting tot direct optreden als sprake is van acute onveiligheid. Hieronder volgt een overzicht van de huidige inspanningen, campagnes en samenwerkingsstructuren die hieraan bijdragen.

Campagne aanpak femicide (landelijk)

Samen met G4-gemeenten, VWS, VNG en het Landelijk Netwerk Veilig Thuis wordt gewerkt aan een bewustwordingscampagne. Deze campagne is gericht op het herkennen van signalen en patronen (zoals intieme terreur en stalking) die kunnen wijzen op dreigend fataal geweld. Om het risico op een fatale afloop te verkleinen, is het belangrijk dat zowel professionals als niet-professionals (omstanders en mogelijke slachtoffers) signalen en patronen herkennen die erop wijzen dat er een risico is op een fatale afloop. Hierbij is ook van belang dat iedereen die de signalen herkent, ook weet hoe met deze signalen om te gaan. Deze campagne komt beschikbaar in 2025 en wordt gefinancierd door VWS.

Netwerkbijeenkomsten

In 2024 zijn netwerkbijeenkomsten over preventie van femicide georganiseerd. Deze bijeenkomsten hadden als doel kennisdeling en samenwerking te stimuleren, zodat partners (zoals Veilig Thuis, Politie, Buurteams, Moviera, De Waag, reclassering, OM en gemeente) elkaar ook specifiek op dit thema goed (leren) kennen en weten te vinden. Deze bijeenkomsten blijven we ook in 2025 organiseren.

Actieoverleg

Bij acute onveiligheid overleggen politie, OM en Veilig Thuis direct in het zogenaamde actieoverleg. Zij doen wat nodig is voor de directe veiligheid. Vervolgens worden in samenwerking met de benodigde partners de noodzakelijke acties opgepakt en uitgezet, waaronder het direct zorgen voor een veilige plek en het opstellen van een veiligheidsplan. Ook kan worden opgeschaald naar MDA++

(multidisciplinaire aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling) in het Zorg en Veiligheidshuis.

Crisis- en Noodopvang

Moviera biedt bij acuut gevaar crisis- en noodopvang en vervolgoopvang (24-uurs) in de Oranje Huizen. Via het landelijk netwerk vrouwenopvang kan Moviera desgewenst vrouwen ook buiten de regio plaatsen. Daarnaast kan Moviera in samenwerking met de politie en Veilig Thuis, een persoonlijke alarmknop met gps-systeem, het Aware-systeem, beschikbaar stellen aan vrouwen die ernstig bedreigd of gestalkt worden. Hiermee staan deze vrouwen in direct contact met de politie.

Multidisciplinaire aanpak ++

Bij structureel huiselijk geweld en hoog risico schalen partners op naar het Zorg en Veiligheidshuis regio Utrecht (ZVHRU). Binnen een multidisciplinaire aanpak wordt onder regie van het ZVHRU een integraal plan gemaakt waarbij hulp, straf-, civiel- en bestuursrecht en het sociaal domein samenwerken. Deze samenwerking is gericht op de directe veiligheid. Het doel is om de oorzaken van de onveiligheid aan te pakken door het organiseren van risico- en herstelgerichte zorg. Daarbij betrekken we het hele gezin en omgeving van de vrouwen. Vanuit de gemeente (OOV) zit er altijd een specialist op het gebied van de persoonsgerichte aanpak (PGA) aan tafel.

3. Innovatie

In samenwerking met diverse partners wordt gewerkt aan vernieuwende werkwijzen, bijvoorbeeld in proeftuinen in de stad. Ook wordt gekeken naar verbeteringen in de toepassing van bestaande instrumenten, zoals de wet Tijdelijk Huisverbod, zodat deze beter aansluiten bij de praktijk en bijdragen aan het voorkomen van escalatie, waaronder femicide. In onderstaande tekst lichten we de actuele inzet en ontwikkelingen toe.

Kind- en Gezinsbescherming

Ingrijpende civielrechtelijke maatregelen en uithuisplaatsing van kinderen willen we zo veel mogelijk voorkomen. Dat maakt dat we breder moeten kijken naar de oorzaken van geweld en naar wat mensen nodig hebben om een veiliger thuissituatie te bieden. Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming heeft daarom als doel het beschermingsnetwerk te vereenvoudigen omdat het beschermingsstelsel gezinnen en huishoudens niet voldoende en niet tijdig genoeg helpt.

In Utrecht werken meerdere organisaties samen in een proeftuin in Overvecht en Leidsche Rijn. Hier wordt geëxperimenteerd met een integrale, gezinsgerichte aanpak (0-100) in plaats van het huidige versnipperde estafette-model. Het estafette-model in de aanpak van huiselijk geweld verwijst naar een werkwijze waarbij verschillende hulp- en veiligheidsinstanties na elkaar betrokken worden, elk met hun eigen taak en verantwoordelijkheid, zonder dat één partij het hele proces overziet en coördineert. Dit leidt tot versnippering, lange wachttijden en gebrek aan regie, waardoor gezinnen vaak van instelling naar instelling gaan zonder structurele oplossing. Buurteams, Moviera, Veilig Thuis, jeugdbescherming en andere partners werken hierbij intensief samen. De uitgangspunten zijn: gezinsgericht; rechtsbeschermend en transparant; eenvoudig; lerend. De afgelopen jaren zijn we in de proeftuin fundamenteel anders gaan werken; eenvoudiger, samen met de Buurteams en met tijdiger inzet van passende hulp en ondersteuning. En met oog voor de oorzaken van huiselijk geweld, zoals psychische problemen, verslaving of armoede.

De opgedane ervaringen leveren input voor het landelijke beleidstraject en de aangekondigde wetswijziging (besluitvorming verwacht in september 2025) en dragen bij aan verbetering van de aanpak van femicide in onze stad. Hiermee zetten we in op een meer integrale, systeemgerichte beschermingsketen, waarbij gezinnen en huishoudens sneller passende hulp ontvangen doordat verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen één netwerkstructuur zijn gebundeld.

Verbeteren inzet wet Tijdelijk Huisverbod

De nieuwe inzichten over huiselijk geweld en kindermishandeling en het voorkomen van femicide sluiten op dit moment onvoldoende aan bij de criteria (en uitleg) van de wettekst voor een tijdelijk huisverbod. Om het huisverbod effectiever in te kunnen zetten, onderzoeken we samen met de G4, politie, Veilig Thuis, VNG en het ministerie van J&V:

Burgemeester en wethouders

Datum 10 juni 2025
Ons kenmerk 30332134

- a. hoe de inzet van de wet tijdelijk huisverbod kan worden verbeterd en of daar een wetswijziging voor nodig is
- b. hoe het huisverbod ook preventief kan worden ingezet zonder politiemelding (nu bijna altijd het startpunt van een huisverbod-procedure)
- c. of het tijdelijk huisverbod in alle situaties waar het voor bedoeld is, kan worden ingezet, of dat een andere maatregel nodig is (en zo ja, welke). Het tijdelijk huisverbod kan bijvoorbeeld niet worden ingezet als de ex-partner niet meer woont of verblijft op het betreffende adres, terwijl deze persoon nog wel voor gevaar kan zorgen.

4. Conclusie

Vrouwen en hun naaste omgeving die te maken hebben met ernstige onveiligheid en langdurig partnergeweld verdienen onze steun en aandacht. De integrale aanpak samen met partners van femicide draagt niet alleen bij aan de veiligheid van deze vrouwen, het draagt ook bij aan een leefbare en veilige stad voor iedereen. Deze aanpak vraagt om bewustwording, vroegtijdige signalering, geïntegreerde hulp en een goede samenwerking tussen de domeinen veiligheid en zorg. Met de beperkte middelen die ons ter beschikking staan, zetten we — samen met onze partners — zo optimaal mogelijk in op het versterken van deze aanpak. Ook blijven we via landelijke netwerken bijdragen aan doorontwikkeling en het verbeteren van wet- en regelgeving.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,